

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФІНАНСОВА АНАЛІТИКА

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
освітньої програми "Фінанси і кредит"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2023**

УДК 658.14/.17(072.034)

Ф59

Укладач М. М. Берест

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.

Протокол № 1 від 25.08.2022 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Фінансова аналітика [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньої програми "Фінанси і кредит" першого (бакалаврського) рівня / уклад. М. М. Берест. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 50 с.

Подано індивідуальний план самостійної роботи студента, сформовано комплексні кейси практичної спрямованості, надано основні питання, що необхідно самостійно розглянути та висвітлити в межах кожної теми навчальної дисципліни, а також контрольні запитання для самодіагностики.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньої програми "Фінанси і кредит" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 658.14/.17(072.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2023

Вступ

Фінансовий аналіз є незамінною складовою системи фінансового менеджменту будь-якого підприємства незалежно від його розміру, організаційно-правової форми, сфери діяльності. Він є підґрунтям для оцінювання рівня ефективності діяльності суб'єктів господарювання, їхньої ділової активності, платоспроможності та фінансової стійкості, а також для розроблення управлінських рішень щодо покращення їхнього фінансового стану. Обліково-аналітична функція є природним та невід'ємним компонентом системи управління підприємством. Це пояснюється декількома причинами. По-перше, всі об'єкти обліку мають вартісну оцінку і тому автоматично потрапляють у сферу фінансового аналізу. По-друге, фінансові ресурси становлять пріоритетний вид ресурсів завдяки своїй значущості з позицій оперативного і стратегічного управління діяльністю підприємства, а також своїй унікальній можливості з мінімальним часовим лагом трансформуватися у будь-який інший вид ресурсів. Усе це потребує від фахівців у галузі фінансів певних знань з методики та методології фінансового аналізу з урахуванням особливостей вітчизняної економіки та дослідження світового досвіду.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Фінансова аналітика" є формування у студентів системи фундаментальних знань, вмінь та компетентностей з аналітичної роботи в сфері фінансової діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

вивчення інформаційної бази проведення та напрямів здійснення фінансового аналізу;

формування здатності до проведення аналізу складу та ефективності використання економічних та фінансових ресурсів підприємства;

формування здатності до проведення оцінювання фінансового стану підприємства;

уміння визначати рівень кредитоспроможності позичальника;

відпрацювання варіантів надання аналітичних висновків, отриманих у процесі аналізу;

формування здатності до визначення впливу фінансово-економічних чинників на діяльність підприємства;

формування здатності до виявлення резервів підвищення ефективності діяльності та зростання фінансових результатів підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни є підприємство, його фінансова діяльність та аналітичні дослідження, що проводяться ним у процесі функціонування.

Предметом даної навчальної дисципліни є теоретичні основи та методичні підходи до проведення фінансово-аналітичних розрахунків та формування аналітичних висновків щодо фінансового стану та результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Для засвоєння навчальної дисципліни студентам необхідні попередні знання та вміння, здобуті під час опанування таких дисциплін: "Фінанси", "Банківська справа", "Бухгалтерський облік" циклу підготовки освітнього ступеня "бакалавр", у свою чергу, вона є підґрунтям для вивчення інших дисциплін бакалавріату, зокрема "Моделювання інформаційних систем у фінансовій сфері", проходження переддипломної практики та виконання дипломної роботи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *знати*:

- 1) сутність, види та методи фінансового аналізу;
- 2) сутність, види та принципи складання фінансової звітності як інформаційного забезпечення проведення фінансового аналізу;
- 3) основи проведення експрес-аналізу та методи, що використовують для його проведення;
- 4) структуру та класифікацію активів підприємства;
- 5) структуру та склад капіталу підприємства;
- 6) сутність та чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства;
- 7) сутність та чинники, що впливають на ділову активність підприємства;
- 8) сутність поняття "ліквідність" та методики аналізу ліквідності;
- 9) методики оцінювання прибутковості та рентабельності підприємства;
- 10) підходи до комплексного оцінювання фінансового стану;
- 11) сутність та методи оцінювання грошових потоків підприємства;
- 12) сутність поняття "кредитоспроможність" та чинники, що на неї впливають;

вміти:

- 1) використовувати під час аналітичної роботи різноманітні методи та прийоми фінансового аналізу;

- 2) здійснювати аналіз майнового стану підприємства;
- 3) проводити аналіз стану й ефективності використання оборотних активів підприємства;
- 4) виконувати аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- 5) здійснювати аналіз фінансової стійкості за допомогою різних методик;
- 6) оцінювати рентабельність діяльності суб'єкта господарювання;
- 7) проводити аналіз ділової активності підприємства;
- 8) оцінювати кредитоспроможність підприємства як позичальника;
- 9) проводити аналіз структури джерел формування та напрямів використання капіталу підприємства;
- 10) виконувати експрес-аналіз діяльності підприємства;
- 11) проводити аналіз руху грошових потоків;
- 12) розраховувати тривалість фінансового циклу на підприємстві;
- 13) здійснювати комплексне оцінювання фінансового стану.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин, 6 кредитів ЄКТС.

Компетентності, що формуються у студентів під час вивчення навчальної дисципліни "Фінансова аналітика", а також результати навчання подано у табл. 1.

Таблиця 1

**Компетентності та результати навчання
за навчальною дисципліною**

Компетентності	Результати навчання
1	2
ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	РН01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем
СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їхні структури

Продовження табл. 1

1	2
ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	РН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у тому числі бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування
СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність. СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації	РН06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач
СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем
ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	РН11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування
СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища	РН13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів
ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку
ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні

1	2
СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)	
ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань
СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави
СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН22. Знати свої права й обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя
ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН24. Знання принципів пошуку та оброблення цифрового фінансового контенту
СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку	РН25. Володіння ІТ-технологіями, що використовуються у бізнес-процесах формування, ефективного використання та оптимального розподілу фінансових ресурсів
ЗК03. Здатність планувати та управляти часом. СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та оброблення даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування	РН27. Уміння організовувати діяльність суб'єктів господарювання, фінансових установ в умовах діджиталізації

Методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу

Самостійна робота – це форма організації індивідуального вивчення студентами навчального матеріалу в аудиторний та позааудиторний час, яка займає вагоме місце у навчальному процесі, підвищує відповідальність тих, хто навчається, формує в них навички працювати самостійно, здобувати знання, використовувати їх під час аналізу процесів, що відбуваються у навколишньому та індивідуальному світі. Ця робота дозволяє активізувати пізнавальні, професійні мотиви студентів, розвивати творче мислення. **Мета СРС** – сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості майбутнього фахівця, сутність якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача. Завданнями СРС можуть бути засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація набутих знань, їхнє застосування за вирішення практичних завдань та виконання творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета.

До основних видів самостійної роботи студентів належить:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої викладачем літератури та додаткових літературних джерел.
3. Самостійне вивчення окремих питань на основі навчальної та додаткової літератури.
4. Вивчення основних термінів та понять з навчальної дисципліни.
5. Робота з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами.
6. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.
7. Робота з матеріалами мережі "Інтернет".
8. Виконання комплексних завдань (кейсів).

Крім того, за всіма темами, які визначені навчальним планом, передбачені лекції. Однак є окремі питання, які входять до змісту навчальної дисципліни, досить стисло й оглядово розглядають на лекціях, семінарських і практичних заняттях або не розглядають взагалі, а тому вони потребують більш детального і глибокого вивчення. Індивідуальний план самостійної роботи студента подано у табл. 2.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу у забезпеченні ефективності діяльності підприємства				
Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського та лабораторного заняття</i> , виконання кейсу на тему "Порівняльний аналіз фінансової звітності в Україні та за кордоном"	5	Презентація результатів	Основна [1; 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13]
Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського та лабораторного заняття</i> , виконання кейсу на тему "Порівняльний аналіз фінансової звітності в Україні та за кордоном"	5	Презентація результатів	Основна [1; 2]; додаткова [14; 18; 21]
Усього за змістовим модулем 1		10		
Змістовий модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства				
Тема 3. Аналіз майна підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до <i>лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему: "Аналіз майна підприємства"	5	Презентація результатів	Основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 16; 17]
Тема 4. Аналіз оборотних активів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему: "Аналіз складу, структури та ефективності формування оборотних активів підприємства"	5	Презентація результатів	Основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 16; 17]

1	2	3	4	5
Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему: "Аналіз динаміки, складу та структури короткострокових зобов'язань підприємства"	5	Презентація результатів	Основна [1 – 3; 5; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13]
Тема 6. Аналіз грошових потоків	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного заняття</i> . Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: "Особливості формування грошових потоків підприємства в умовах фінансової кризи"	5	Експрес-опитування	Основна [1; 2; 7]; додаткова [18]
Усього за змістовим модулем 2		20		
Змістовий модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства				
Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему: "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"	5	Презентація результатів	Основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [9; 10; 12; 13]
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему: "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"	5	Презентація результатів	Основна [1; 2; 4; 6; 7]; додаткова [10; 14; 17]
Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємства	Підготовка до <i>практичного та лабораторного заняття</i> . Пошук, підбір та огляд літературних джерел та нормативних актів за темою	5	Презентація результатів	Основна [1; 6]; додаткова [19]

1	2	3	4	5
Тема 10. Аналіз ділової активності підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного та лабораторного заняття</i> . Виконання кейсу на тему: "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"	5	Презентація результатів	Основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 16; 17]
Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств	Виконання кейсу на тему: "Аналіз формування фінансових результатів підприємства"	5	Презентація результатів	Основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [8; 12; 13; 17]
Тема 12. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств	Вивчення лекційного матеріалу. Виконання кейсу на тему: "Виявлення ознак фіктивного та навмисного банкрутства підприємства"	5	Презентація результатів	Основна [1; 2; 6]; додаткова [19]
Разом за змістовим модулем 3		30		
Усього		60		

Інформаційною базою для виконання розрахункових кейсів є дані фінансової звітності підприємств – суб'єктів господарської діяльності.

Студент має право самостійно обрати підприємство, що є об'єктом дослідження, якщо має у своєму розпорядженні відповідну інформаційну базу (наприклад, підприємство є базою проходження його виробничої практики). В іншому випадку, студент на власний розсуд обирає в якості аналітичного об'єкта підприємство, звітність якого подано на інтернет-порталі www.smida.gov.ua [15], що становить єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів та зберігає в базах даних систематизовану інформацію про емітентів цінних паперів та професійних учасників фондового ринку України. На цьому порталі студент повинен отримати інформацію щодо річної фінансової звітності підприємства, а саме – балансу (додаток А, табл. А.1), Звіту про фінансові результати (додаток А, табл. А.2), за необхідності – іншу аналітичну інформацію. Часовий інтервал отримання інформації складає два роки.

Змістовий модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Комплексний кейс за темою 1 "Значення і теоретичні засади фінансового аналізу" та темою 2 "Інформаційне забезпечення фінансового аналізу"

Компетентності, що формуються за темами:

знання: розуміння сутності, класифікаційних аспектів та сфери використання фінансового аналізу, знання методів та інструментів фінансового аналізу; знання складу та змісту компонентів фінансової звітності підприємства;

уміння: вміння виділяти цілі фінансового аналізу залежно від його суб'єктів та їх інформаційних потреб, вміння обирати адекватний інструментарій; вміння формувати, читати та використовувати фінансову звітність підприємства для виконання аналітичних процедур;

комунікації: ефективно визначати інформаційні потреби та цілі проведення фінансового аналізу; формувати та презентувати фінансову звітність підприємства;

автономність і відповідальність: врахування організаційно-правової форми та особливостей функціонування підприємства при виборі цілей, методів та інструментів аналізу, відповідальність за адекватне та коректне використання фінансової звітності підприємства як інформаційної бази фінансового аналізу.

Тема "Порівняльний аналіз фінансової звітності в Україні та за кордоном"

Виконання даного кейсу передбачає проведення порівняльного аналізу фінансової звітності в Україні та за кордоном.

Методичні рекомендації. Студенту необхідно провести дослідження принципів, форм, стандартів, компонентів та інших характеристик фінансової звітності, що формується в Україні у порівнянні з підходами, що використовуються в Європі, США та інших країнах. Доцільно детально розглянути принципи складання фінансової звітності, припущення

та додаткові умови. Необхідно також представити вітчизняні та закордонні форми фінансової звітності суб'єктів господарювання, провести їх порівняння, встановити подібності та відмінності.

Результатом виконання кейсу є презентація студентом результатів проведеного дослідження.

Питання для обговорення

1. Функціональна роль фінансового аналізу в діяльності суб'єктів господарювання.
2. Функції фінансового аналізу.
3. Суб'єкти і користувачі фінансового аналізу.
4. Організація фінансового аналізу на підприємстві.
5. Основні прийоми фінансового аналізу.
6. Підходи до аналізу фінансової звітності.
7. Фінансова звітність, національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.
8. Ознаки корисності фінансової інформації для проведення фінансового аналізу.
9. Інформаційні ресурси фінансової звітності.
10. Інформаційні ресурси статистичної звітності.
11. Інформаційні ресурси податкової звітності.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте фінансовий аналіз як економічну категорію та інструмент фінансової діяльності підприємства.
2. Визначте та охарактеризуйте об'єкт і суб'єктів фінансового аналізу.
3. Визначте мету та завдання фінансового аналізу.
4. Хто є користувачами інформації щодо результатів фінансового аналізу діяльності підприємства? Чим відрізняються цілі означених користувачів і чому?
5. Надайте класифікацію та охарактеризуйте види фінансового аналізу.
6. Визначте та охарактеризуйте методи фінансового аналізу.
7. Які прийоми використовуються під час проведення фінансового аналізу?

8. Охарактеризуйте відмінності між експрес-аналізом та деталізованим аналізом фінансового стану підприємства.
9. Які підходи до проведення фінансового аналізу, виділені в сучасній економічній літературі та практичній діяльності, ви знаєте?
10. Охарактеризуйте основні моделі фінансового аналізу.
11. Охарактеризуйте сутність та мету складання і використання фінансової звітності підприємства.
12. У чому полягають основні потреби користувачів фінансової звітності та від чого вони залежать?
13. Які існують принципи складання фінансової звітності?
14. Наведіть національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.
15. Визначте мету та завдання аналізу фінансових звітів підприємства.
16. Які основні компоненти фінансової звітності підприємства як інформаційна база для проведення фінансового аналізу?
17. Охарактеризуйте взаємозв'язок між формами фінансової звітності підприємства.
18. Як відбувається складання консолідованої фінансової звітності?

Рекомендована література: основна [1; 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 15 – 17].

Змістовий модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства

Кейс за темою 3 "Аналіз майна підприємства"

Компетентності, що формуються за темою:

знання: сутності, складу та структури активів підприємства, розуміння методичних підходів до аналізу майна підприємства;

уміння: розраховувати показники майнового стану підприємства; проводити експрес-аналіз майна підприємства;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо стану майна підприємства;

автономність і відповідальність: оцінка динаміки та структури майна підприємства, розрахунок коефіцієнтів оцінки майнового стану суб'єкта та господарювання.

Тема "Аналіз стану та структури необоротних активів підприємства"

За даними фінансової звітності досліджуваного підприємства (Баланс, Звіт про фінансові результати) слід з використанням методів горизонтального, вертикального та коефіцієнтного аналізу провести аналіз стану та структури необоротних активів підприємства.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно заповнити табл. 3. Заповнення таблиці проводять на основі даних першого розділу активу балансу підприємства.

Таблиця 3

Вертикальний та горизонтальний аналіз необоротних активів підприємства

Стаття	На початок року		На кінець року		Зміни	
	сума, тис. грн	відсо- ток	сума, тис. грн	відсо- ток	сума, тис. грн	відсо- ток
Необоротні активи, всього		100		100		
1. Нематеріальні активи						
1.1. Залишкова вартість						
1.2. Первісна вартість						
2. Незавершене будівництво						
3. Основні засоби						
3.1. Залишкова вартість						
3.2. Первісна вартість						
4. Довгострокові фінансові інвестиції						
4.1. Інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств						
4.2. Інші фінансові інвестиції						
5. Довгострокова дебіторська заборгованість						
6. Відстрочені податкові активи						
7. Інші необоротні активи						

За результатами розрахунків надати аналітичні висновки. Під час формування висновків слід висвітлити таке:

проаналізувати вартість необоротних активів підприємства та основних їх елементів у динаміці, інтерпретувати її зростання або зменшення з точки зору впливу на майновий стан підприємства;

проаналізувати структуру необоротних активів, виокремити структурні складові, що мають найбільшу (найменшу) питому вагу;

за розрахованими показниками зробити висновки щодо стану необоротних активів підприємства з точки зору їх зносу та сформулювати загальний висновок щодо ефективності формування майна.

Питання для обговорення

1. Економічний зміст та характеристика активів підприємства.
2. Аналіз основного капіталу (необоротних активів) підприємства.
3. Загальне оцінювання вартості майна.
4. Оцінювання ефективності використання майна підприємства.
5. Аналіз стану та ефективності формування майна підприємства.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Розкрийте економічну сутність поняття "активи підприємства", вкажіть їх основні економічні ознаки.
2. Охарактеризуйте структуру майна підприємства.
3. Охарактеризуйте класифікацію активів підприємства.
4. Назвіть принципи формування активів підприємства.
5. Охарактеризуйте показники майнового стану підприємства.
6. Порівняйте особливості фінансування оборотних та необоротних активів підприємства.
7. Які основні завдання аналізу майнового стану підприємства?
8. Охарактеризуйте аналіз руху основних засобів підприємства, джерела інформації.
9. Розкрийте зміст основних етапів оптимізації структури активів підприємства.

Рекомендована література: основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 16].

Кейс за темою 4 "Аналіз оборотних активів"

Компетентності, що формуються за темою:

знання: складу оборотних активів підприємства, розуміння особливостей аналізу оборотних активів із точки зору їх участі в операційній діяльності підприємства;

уміння: розраховувати показники стану, структури та ефективності використання оборотних активів;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо стану та ефективності використання оборотних активів підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання стану та структури оборотних активів підприємства, розрахунок аналітичних коефіцієнтів та аналіз ефективності їх формування на підприємстві.

Тема "Аналіз складу, структури та ефективності формування оборотних активів підприємства"

Використовуючи дані фінансової звітності досліджуваного підприємства (а саме балансу (форма № 1)), слід провести аналіз стану, структури та ефективності формування оборотних активів підприємства з використанням методів горизонтального та вертикального аналізу.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання слід провести розрахунки, подані у табл. 4 та за їх результатами сформулювати відповідні аналітичні висновки. При цьому слід звернути увагу на таке:

проаналізувати вартість та склад оборотних активів підприємства, виокремити складові, що мають найвищу (найнижчу) питому вагу та надати цьому відповідну інтерпретацію з точки зору їх економічного змісту;

розглянути динаміку вартості та структури оборотних активів та визначити, як дані зміни вплинули на фінансовий стан підприємства;

зробити загальний висновок про стан, особливості структури та ефективність формування оборотних активів на аналізованому підприємстві.

**Вертикальний та горизонтальний аналіз
оборотних активів підприємства**

Статті	На початок року		На кінець року		Зміни	
	сума, тис. грн	відсо- ток	сума, тис. грн	відсо- ток	сума, тис. грн	відсо- ток
Оборотні активи – усього		100		100		
1. Запаси						
1.1. Виробничі запаси						
1.2. Поточні біологічні активи						
1.3. Незавершене виробництво						
1.4. Готова продукція						
1.5. Товари						
2. Векселі одержані						
3. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:						
3.1. Чиста реалізаційна вартість						
3.2. Первісна вартість						
3.3. Резерв сумнівних боргів						
4. Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
4.1. З бюджетом						
4.2. За виданими авансами						
4.3. З нарахованих доходів						
4.4. Із внутрішніх розрахунків						
5. Інша поточна дебіторська заборгованість						
6. Поточні фінансові інвестиції						
7. Грошові кошти та їх еквіваленти						
7.1. У національній валюті						
7.2. В іноземній валюті						
8. Інші оборотні активи						

Питання для обговорення

1. Особливості функціонування оборотних активів підприємства.
2. Мета та основні завдання аналізу оборотних активів.
3. Аналіз руху грошових коштів підприємства.
4. Оцінювання руху та стану дебіторської заборгованості.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Розкрийте сутність та охарактеризуйте основні економічні ознаки оборотних активів. У чому полягає мета їх аналізу?
2. Яка класифікація оборотних активів підприємства?
3. Перерахуйте основні показники оцінювання стану і структури оборотних активів підприємства.
4. Які показники використовують для оцінювання ефективності використання оборотних активів?
5. У чому полягає факторний аналіз оборотного капіталу?
6. Які види стратегій фінансування оборотних активів ви знаєте?
7. Як відбувається аналіз стану виробничих запасів на підприємстві?
8. Охарактеризуйте оцінювання стану дебіторської заборгованості.

Рекомендована література: основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 16; 17].

Комплексний кейс за темою 5 "Аналіз джерел формування капіталу підприємств" та темою 6 "Аналіз грошових потоків"

Компетентності, що формуються за темою:

знання: складу та структури капіталу підприємства, розуміння механізмів впливу структури джерел формування капіталу підприємства на його фінансовий стан та грошові потоки;

уміння: проводити експрес-аналіз капіталу підприємства, аналіз структури джерел фінансування та аналіз грошових потоків;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо складу та структури джерел фінансування та грошових потоків підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання складу, динаміки та структури джерел фінансування підприємства, аналіз формування грошових потоків на підприємстві.

Тема "Аналіз динаміки, складу та структури короткострокових зобов'язань підприємства"

За даними балансу підприємства, що є об'єктом дослідження (та зокрема, третього розділу пасиву балансу), необхідно проаналізувати стан та структуру його поточних зобов'язань, зробити відповідні висновки.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно виконати відповідні розрахунки, подані в табл. 5 та за отриманими результатами сформулювати аналітичні висновки.

Таблиця 5

Структура поточної кредиторської заборгованості

№ з/п	Показники	На початок року		На кінець звітного періоду		Відхилення	
		сума, тис. грн	відсоток до суми заборгованості	сума, тис. грн	відсоток до суми заборгованості	сума, тис. грн	(+/-) відсотків до суми початку року
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Короткострокові кредити банків						
2	Поточна заборгованість за зобов'язаннями						
3	Векселі видані						
4	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги						
	Поточні зобов'язання за розрахунками:						
5	за отриманими авансами						
6	з бюджетом						
7	за позабюджетним платежами						

1	2	3	4	5	6	7	8
8	за страхуванням						
9	з оплати праці						
10	з учасниками						
11	за внутрішніми розрахунками						
12	Інші поточні зобов'язання						
	Разом за розділом						

При цьому слід висвітлити таке:

якою є структура поточних зобов'язань підприємства, переважаням якого саме виду заборгованості вона характеризується;

які зобов'язання переважають у структурі кредиторської заборгованості на звітні дати балансу;

яких змін зазнали за аналізований період короткострокові зобов'язання перед бюджетом, перед постачальниками, за авансами;

які види короткострокової заборгованості в досліджуваному періоді характеризуються найбільшими темпами зростання;

зробити загальний висновок щодо стану поточних зобов'язань досліджуваного суб'єкта господарювання.

Питання для обговорення

1. Структура та характеристика елементів капіталу підприємства.
2. Оцінювання раціональності співвідношення власних та позикових коштів підприємств.
3. Оцінювання вартості капіталу.
4. Аналіз руху власного капіталу.
5. Мета та завдання аналізу грошових коштів.
6. Методи оцінювання руху грошових коштів.
7. Управлінські проблеми аналізу грошових коштів.
8. Показники аналізу грошових потоків підприємства.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте сутність, структуру та виокреміть основні економічні ознаки власного капіталу підприємства.

2. Охарактеризуйте сутність, структуру та виокреміть основні економічні ознаки позикового капіталу підприємства.
3. У чому полягають основні відмінності між власним та позиковим капіталом підприємства?
4. Охарактеризуйте показники, що характеризують структуру капіталу підприємства.
5. Перерахуйте чинники, що впливають на співвідношення власного та позикового капіталу на підприємстві.
6. Які показники характеризують рентабельність капіталу?
7. Охарактеризуйте факторну модель рентабельності власного капіталу та її складові.
8. У чому полягає сутність та класифікація грошових потоків підприємства?
9. Основні методи та мета аналізу руху грошових коштів?
10. Охарактеризуйте сутність операційного та фінансового циклу підприємства, розрахунок тривалості фінансового циклу підприємства.
11. Поясніть сутність та принцип розрахунку коефіцієнтів платоспроможності.
12. Охарактеризуйте оцінювання оптимального рівня грошових коштів.
13. Дайте визначення вартості грошей у часі.

Рекомендована література: основна [2; 3]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 18].

Змістовий модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства

Комплексний кейс за темою 7 "Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств", темою 8 "Аналіз фінансової стійкості підприємств", темою 9 "Аналіз кредитоспроможності підприємств" та темою 10 "Аналіз ділової активності підприємств"

Компетентності, що формуються за темами:

знання: сутності понять "ліквідність" та "платоспроможність", видів ліквідності, методичних підходів до оцінювання ліквідності; змісту поняття "фінансова стійкість", знання чинників, що на неї впливають

та розуміння механізмів їх впливу, змісту поняття "кредитоспроможність", знання методичної бази оцінювання кредитоспроможності, сутності поняття "ділова активність", чинників, що впливають на її рівень, розуміння зв'язку між рівнем ділової активності та швидкістю обороту ресурсів;

уміння: розраховувати коефіцієнти ліквідності підприємства; проводити оцінювання ліквідності балансу; розраховувати коефіцієнти фінансової стійкості; визначати тип фінансової стійкості; проводити оцінювання кредитоспроможності позичальника різними методами, визначення класу кредитоспроможності; розраховувати коефіцієнти ділової активності та періоди оборотності ресурсів підприємства;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо рівня ліквідності та платоспроможності підприємства; рівня фінансової стійкості підприємства; рівня кредитоспроможності підприємства, швидкості оборотності ресурсів та рівня ділової активності підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання, визначення класу кредитоспроможності суб'єкта господарювання, оцінювання рівня ділової активності підприємства.

Тема "Аналіз фінансового стану підприємства за окремими аспектами"

Використовуючи дані фінансової звітності підприємства (баланс, Форма № 2), провести комплексний аналіз основних показників, що визначають фінансово-господарський стан підприємства за аналітичними напрямками. Зробити висновки щодо загальної характеристики фінансового стану суб'єкта господарювання.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно використати підхід, викладений у методичних рекомендаціях [17] з використанням даних додатка Б (табл. Б.1 і Б.2), провести відповідні розрахунки згідно до табл. 6, за отриманими результатами сформулювати аналітичні висновки. При цьому слід окремо подати висновки за такими аналітичними напрямками:

аналіз показників, що характеризують діяльність суб'єкта господарювання в цілому;

аналіз показників ліквідності;

аналіз показників фінансової стійкості;

аналіз показників рентабельності;
надати загальний висновок щодо фінансового стану досліджуваного суб'єкта господарювання та ефективності його діяльності.

Таблиця 6

Основні показники, що визначають фінансово-господарський стан підприємства

№ з/п	Показники	Фактичне значення за два попередні роки			Примітки (висновки), нормативне значення
		20__	20__	зміни (+/-)	
1	2	3	4	5	6
1.1. Загальні показники діяльності підприємства					
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн				
2	Чистий прибуток (збиток), тис. грн				
3	Середньооблікова чисельність працівників, осіб				
4	Фонд оплати праці, тис. грн				
5	Власний капітал, тис. грн				
6	Необоротні активи, тис. грн				
7	Довгострокові зобов'язання, тис. грн				
8	Короткострокові кредити та позики, тис. грн				
9	Дебіторська заборгованість, тис. грн				
10	Запаси, тис. грн				
11	Власні оборотні засоби, тис. грн				
12	Функціонуючий капітал, тис. грн				
13	Продуктивність праці, тис. грн/ос.				
1.2. Показники ліквідності					
14	Коефіцієнт поточної ліквідності				1,5
15	Коефіцієнт швидкої ліквідності				0,6 – 0,8
16	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)				0,2 – 0,35
17	Маневреність власних оборотних засобів				0 – 1
18	Коефіцієнт покриття запасів				> 1
19	Коефіцієнт фінансової автономії				0,5

1	2	3	4	5	6
1.3. Показники фінансової стійкості					
20	Коефіцієнт концентрації власного капіталу				> 0,5
21	Коефіцієнт фінансової залежності				= 2
22	Коефіцієнт маневреності власного капіталу				> 0,1
23	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу				< 0,5
24	Коефіцієнт структури довгострокових вкладень				
25	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів				
26	Коефіцієнт структури позикового капіталу				
27	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів				
28	Коефіцієнт забезпечення власними засобами				0,1
29	Показник фінансового лівериджу				< 0,25
30	Тривалість фінансового циклу				
31	Поточна платоспроможність				
32	Коефіцієнт Бівера				> 0,2
1.4. Показники рентабельності					
33	Рентабельність продукції, %				
34	Рентабельність основної діяльності, %				
35	Рентабельність сукупного капіталу, %				
36	Рентабельність власного капіталу, %				

Питання для обговорення

1. Платіжні засоби та строкові зобов'язання суб'єкта господарювання.
2. Класифікаційні аспекти платоспроможності як економічної категорії.
3. Взаємозв'язок показників ліквідності підприємства.
4. Урахування ризикової складової ліквідності та платоспроможності підприємства під час вибору політики управління оборотними активами підприємства.

5. Показники оцінювання втрати та відновлення платоспроможності.
6. Значення фінансової стійкості підприємства для його нормального функціонування.
7. Методичне забезпечення оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства.
8. Порівняльний аналіз підходів до оцінювання фінансової стійкості підприємства.
9. Механізм формування залучених фінансових ресурсів підприємства.
10. Класифікаційні аспекти кредитних ресурсів, що використовують суб'єкти господарювання.
11. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальника з точки зору урахування кредитного ризику.
12. Використання фінансових коефіцієнтів у процесі оцінювання кредитоспроможності позичальника.
13. Характеристика рівнів ділової активності підприємства.
14. Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства як напрям оцінювання ділової активності.
15. Оборотність як характеристика ділової активності підприємства.
16. Аналіз і оцінювання ділової активності персоналу підприємства.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте сутність понять "ліквідність" і "платоспроможність" та їх взаємозв'язок.
2. Назвіть економічні чинники, що впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.
3. Що таке ліквідність балансу? Як її оцінюють?
4. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності.
5. Охарактеризуйте взаємозв'язок ліквідності і платоспроможності та політики управління оборотними коштами підприємства.
6. Як відбувається прогнозування платоспроможності підприємства?
7. Охарактеризуйте сутність поняття "фінансова стійкість підприємства" та наведіть підходи до її визначення.
8. Здійсніть характеристику та класифікацію чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
9. Яке інформаційне забезпечення оцінювання фінансової стійкості підприємства за існуючими підходами?

10. Охарактеризуйте взаємозв'язок між поняттями "фінансова стійкість", "фінансова стабільність" та "фінансова рівновага".
11. Охарактеризуйте абсолютний показник фінансової стійкості: зміст та розрахунок.
12. Охарактеризуйте коефіцієнтний підхід до оцінювання фінансової стійкості підприємства. У чому полягає економічний зміст показників, що використовують?
13. У чому полягає агрегатний підхід до визначення фінансової стійкості. Які типи фінансової стійкості ви знаєте?
14. Як відбувається оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства?
15. Охарактеризуйте сутність, принципи та основних учасників процесу кредитування.
16. У чому полягають сутність та об'єкти оцінювання кредитоспроможності позичальника?
17. Які мета та інформаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності позичальника?
18. Перерахуйте основні чинники, що впливають на прийняття рішення банком щодо видання кредиту.
19. Охарактеризуйте оцінювання кредитоспроможності позичальника на основі аналізу фінансових коефіцієнтів.
20. Дайте характеристику аналізу грошового потоку як методу оцінювання кредитоспроможності.
21. У чому полягає оцінювання кредитоспроможності на основі аналізу ділового ризику?
22. Дайте визначення та охарактеризуйте класи кредитоспроможності позичальника.
23. У чому полягає характеристика ділової активності підприємства як об'єкта фінансового аналізу.
24. Назвіть чинники, що впливають на рівень ділової активності підприємства.
25. Охарактеризуйте кількісні та якісні критерії оцінювання ділової активності.
26. Як відбувається аналіз показників виробництва та реалізації продукції?
27. У чому полягає аналіз собівартості продукції?
28. Охарактеризуйте аналіз ефективності використання ресурсів підприємства.

29. Які існують абсолютні та відносні показники оцінювання ділової активності?

30. У чому полягає наліз оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості підприємства?

Рекомендована література: основна [1 – 4; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 16; 17; 19].

Кейс за темою 11 "Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств"

Компетентності, що формуються за темою:

знання: складу та структури фінансових результатів діяльності підприємства, особливості аналізу фінансової звітності щодо фінансових результатів;

уміння: розраховувати коефіцієнтів рентабельності підприємства; проводити експрес-аналіз абсолютних показників фінансових результатів;

комунікації: формувати та презентувати аналітичні висновки щодо структури та динаміки фінансових результатів, рівня прибутковості підприємства;

автономність і відповідальність: оцінювання прибутковості суб'єкта господарювання.

Тема "Аналіз формування фінансових результатів підприємства"

Ситуаційне завдання 1. Використовуючи дані звіту про фінансові результати (форма № 2) досліджуваного підприємства, провести аналіз формування показників фінансових результатів діяльності підприємства, зокрема чистого прибутку та виконати аналіз структури прибутку підприємства.

Методичні рекомендації. Для виконання завдання необхідно провести розрахунки згідно з табл. 7 – 9, за отриманими результатами сформувати аналітичні висновки. При цьому слід звернути увагу на таке:

які елементи формування чистого прибутку спричинили найбільш значущий вплив на його розмір;

якою є структура прибутку підприємства з точки зору фінансових результатів за окремими видами діяльності;

зробити загальний висновок щодо формування чистого прибутку досліджуваного суб'єкта господарювання.

Таблиця 7

Формування чистого прибутку

Період, одиниця вимірювання	Чистий дохід (виручка) від реалізації	Операційні витрати та доходи	Фінансовий результат від операційної діяльності	Інші звичайні доходи та витрати	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	Надзвичайні доходи та витрати	Податки на прибуток	Чистий прибуток, збиток (+/-)
Рік								
тис. грн								
%	100							

Таблиця 8

Аналіз структури прибутку підприємства

№ з/п	Показники	На початок року		На кінець звітного періоду		Відхилення	
		тис. грн	частка у загальному обсязі, %	тис. грн	частка у загальному обсязі, %	(+, - тис. грн)	(+, - %)
1	Фінансові результати від операційної діяльності						
2	Дохід (втрати) від участі в капіталі						
3	Інші фінансові доходи (витрати)						
4	Інші доходи (витрати)						
5	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування						

**Аналіз формування фінансового результату
від операційної діяльності**

№ з/п	Показники	За попередній рік		За поточний рік		Відхилення (+/-)	
		тис. грн	частка у загальному обсязі, %	тис. грн	частка у загальному обсязі, %	тис. грн	%
1	Валовий прибуток (збиток)						
2	Інші операційні доходи (витрати)						
3	Адміністративні витрати						
4	Витрати на збут						
5	Фінансові результати від операційної діяльності						

Ситуаційне завдання 2. Базуючись на даних фінансової звітності суб'єкта господарювання (баланс та звіт про фінансові результати), провести аналіз показників рентабельності підприємства, що характеризують ефективність його функціонування, зробити висновки. Доповнити проведений аналіз оцінюванням структури витрат досліджуваного підприємства.

Методичні рекомендації. Для виконання завдання необхідно провести розрахунки показників згідно з методичними рекомендаціями [17], алгоритм їх розрахунку подано у додатку Б, табл. Б.1 і Б.2. Результати розрахунків подати у вигляді табл. 10 і 11, за отриманими результатами сформулювати аналітичні висновки. При цьому слід звернути увагу на таке:

якою є динаміка показників рентабельності та як вона характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання за різними напрямками; особливу увагу слід звернути на показник рентабельності власного капіталу;

якою є структура витрат на виробництво та як вона впливає на загальну ефективність його діяльності;

зробити загальний висновок щодо рівня рентабельності досліджуваного суб'єкта господарювання.

Таблиця 10

Аналіз показників рентабельності (%)

№ з/п	Найменування показника	За попередній рік	За поточний рік	Зміни (+/-)
1	Рентабельність продукції			
2	Рентабельність основної діяльності			
3	Рентабельність сукупного капіталу			
4	Рентабельність власного капіталу			
5	Період окупності власного капіталу			

Таблиця 11

Аналіз витрат на виробництво

№ з/п	Показники	За попередній рік		За поточний рік		Відхилення	
		тис. грн	частка у загальному обсязі, %	тис. грн	частка у загальному обсязі, %	(+, - тис. грн)	(+, - %)
1	Матеріальні витрати						
2	Витрати на оплату праці						
3	Відрахування на соціальні заходи						
4	Амортизація						
5	Інші операційні витрати						
6	Разом						

Питання для обговорення

1. Завдання та джерела інформації для аналізу фінансових результатів.
2. Чинники, що впливають на формування фінансових результатів.
3. Порівняння вітчизняних та закордонних показників фінансових результатів.
4. Аналіз рівня прибутковості діяльності підприємства за допомогою відносних показників.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. У чому полягають мета і завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства?
2. Які існують джерела аналітичної інформації для аналізу прибутковості?
3. Здійсніть аналіз форми № 2 "Звіт про фінансові результати" з використанням методів вертикального та горизонтального аналізу.
4. Дайте характеристику системі "директ-кост" як теоретичній базі аналізу витрат та оптимізації прибутку.
5. Охарактеризуйте факторний аналіз прибутку від реалізації продукції.
6. У чому полягає аналіз розподілу і використання чистого прибутку?
7. Охарактеризуйте аналіз та інтерпретацію показників рентабельності.

Рекомендована література: основна [1 – 3; 6; 7]; додаткова [8 – 10; 12; 13; 17].

Кейс за темою 12 "Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства"

Компетентності, що формуються за темою:

знання: цілей та методів проведення комплексного фінансового аналізу;

уміння: визначати цілі та методи проведення комплексного фінансового аналізу, використовувати відповідний інструментарій;

комунікації: формувати та презентувати комплексні аналітичні висновки щодо поточного та прогнозного фінансового стану підприємства;

автономність і відповідальність: виконання комплексного аналізу фінансового стану підприємства з використанням відповідних методик.

Тема "Виявлення ознак фіктивного та навмисного банкрутства підприємства"

Базуючись на даних фінансової звітності суб'єкта господарювання (баланс та звіт про фінансові результати), розрахувати показники, що надають можливість виявлення ознак фіктивного та навмисного банкрутства. Зробити відповідні висновки.

Методичні рекомендації. Для виконання завдання необхідно провести розрахунки показників згідно з методичними рекомендаціями [17]. Результати розрахунків занести до табл. 12 – 14, за отриманими результатами сформулювати аналітичні висновки з використанням вказаних методичних рекомендацій.

Таблиця 12

Показники аналізу для виявлення ознак фіктивного банкрутства

№ з/п	Показники	Джерело інформації	Станом на дату визнання неплатоспроможним	Станом на початок періоду, який аналізують	Станом на кінець періоду, який аналізують
1	Оборотні активи	форма № 1 рядок 1195			
2	Поточні зобов'язання підприємства	форма № 1 рядок 1695			
3	Коефіцієнт покриття	$\frac{OA}{PK}$			
4	Рентабельність продукції	$\frac{ВПЗ}{BP}$			

Таблиця 13

Показники аналізу для виявлення ознак доведення до банкрутства

№ з/п	Показники та їхнє нормативне значення	Джерело інформації (форма № 1)	Станом на дату визнання неплатоспроможним	Станом на початок періоду, який аналізують	Станом на кінець періоду, який аналізують
1	2	3	4	5	6
1	Забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами (відношення суми активів боржника до суми його зобов'язань)	рядок 1900 / (рядок 1595 + рядок 1695)			

1	2	3	4	5	6
2	Забезпечення зобов'язань боржника його оборотними активами (відношення оборотних активів до суми зобов'язань боржника)	рядок 1195 / (рядок 1595 + рядок 1695)			
3	Розмір чистих активів (різниця між сумою активів підприємства та його зобов'язанням)	рядок 1300 – (рядок 1595 + рядок 1695)			

Таблиця 14

Показники аналізу для виявлення ознак приховуваного банкрутства

№ з/п	Показники та їхнє нормативне значення	Станом на дату визнання неплатоспроможним	Станом на початок періоду, який аналізують	Станом на кінець періоду, який аналізують
1	Майно, яке знаходиться у розпорядженні підприємства, тис. грн			
2	Дебіторська заборгованість, тис. грн			
3	Прострочена частина дебіторської заборгованості, %			
4	Кредиторська заборгованість, тис. грн			
5	Розмір штрафів та пені, тис. грн			
6	Розмір збитків, тис. грн			
7	Частка доходів від основної діяльності в структурі доходів підприємства, %			
8	Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K \geq 0,5$)			
9	Коефіцієнт поточної ліквідності ($K \geq 2$)			
10	Кількість працівників, згідно із штатним розкладом на 31 грудня звітного року, осіб			

При цьому слід звернути увагу на таке:
чи існують ознаки, що могли б і свідчити про можливість фіктивного банкрутства;
чи присутні ознаки доведення підприємства до банкрутства;
чи існують ознаки, що дали б можливість стверджувати щодо прихованого банкрутства підприємства;
зробити загальний висновок можливості настання банкрутства підприємства.

Питання для обговорення

1. Прогнозний фінансовий аналіз.
2. Виявлення ознак неплатоспроможності підприємств.
3. Підходи до проведення комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.
4. Методи, що використовують у процесі комплексного оцінювання фінансового стану суб'єктів господарювання.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Яка сутність поняття "комплексний фінансовий аналіз" та необхідність його застосування в економічній діяльності підприємства?
2. Яка інформаційна база комплексного фінансового аналізу. Які особливості її формування?
3. Визначте мету, об'єкт, суб'єкти та основні завдання комплексного фінансового аналізу.
4. Охарактеризуйте етапи процедури організації та проведення комплексного фінансового аналізу.
5. Охарактеризуйте модель оброблення вхідної інформаційної бази як основний елемент процедури комплексного фінансового аналізу.
6. Які існують часткові моделі комплексного фінансового аналізу?
7. Які ви знаєте моделі оцінювання імовірності банкрутства суб'єктів господарювання?

Рекомендована література: основна [1; 2; 4; 6]; додаткова [17; 19].

Рекомендована література

Основна

1. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / М. М. Берест. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 164 с.
2. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент та фінансовий інжиніринг бізнес-процесів : магістерський курс [навч. посіб. в 2-х т.]. Т. 1. Фінансовий менеджмент бізнес процесів / І. М. Вахович. – Луцьк : СПД Ж. В. Гадяк ; друкарня "Волиньполіграф"™, 2013. – 604 с.
3. Кондратенко Н. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій / Н. О. Кондратенко, К. О. Великих. – Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. – 166 с.
4. Матвійчук А. В. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу / А. В. Матвійчук // Вісник НАН України. – 2010. – № 9. – С. 24–46.
5. Михайлюк О. Як читати та аналізувати фінансову звітність : посібник для членів наглядових рад та керівників акціонерних товариств / О. Михайлюк. – Київ : Міжнародна Фінансова Корпорація, 2004. – 108 с.
6. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька]. – Київ : КНЕУ, 2005. – 592 с.
7. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

Додаткова

8. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Я. Базилінська. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
9. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
10. Серединська В. М. Економічний аналіз : навчальний посібник / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович. – Тернопіль : Вид-во "Астон", 2010. – 624 с.

11. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 / Я. В. Шеверя ; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2011. – 21 с.

12. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / О. О. Шеремет. – Київ : Кондор, 2011. – 196 с.

13. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – Київ : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

Інформаційні ресурси

14. Іванець І. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу / І. В. Іванець, К. В. Цицюрська // Молодіжний економічний дайджест : наук. електрон. журн. ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Наук. студент. т-во ; редкол.: О. І. Олексюк (голова) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2015. – № 1. – С. 128–136 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/10514/1/128-136.pdf>.

15. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – Режим доступу : www.smida.gov.ua.

16. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.

17. Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс] : наказ Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-metodichnih-rekomendacii-shodo-vijavle-doc39053.html>.

18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

19. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351 (зі змінами,

внесеними, згідно з Постановою НБУ від 16.01.2017 № 5) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.

20. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

21. Про затвердження Положення (стандарту) обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" : наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 року № 39 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 24 січня 2011 року № 25) (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Баланс (звіт про фінансовий стан)

АКТИВ	Код рядка	на початок періоду	на кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	797	990
первісна вартість	1001	3397	3745
накопичена амортизація	1002	2600	2755
Незавершені капітальні інвестиції	1005	35391	36374
Основні засоби:	1010	322054	337179
первісна вартість	1011	987376	1024274
зношування	1012	665322	687095
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
зношування	1017	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035	86565	85799
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	4391	4391
Інші необоротні активи	1090	127044	134652
Усього за розділом I	1095	576242	599385
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1174668	1386235
виробничі запаси	1101	627824	744020
незавершене виробництво	1102	400723	492337
готова продукція	1103	146073	149796
товари	1104	68	82
поточні біологічні активи	1110	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	244491	245328
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	272597	292977
з бюджетом	1135	55005	63920
у тому числі з податку на прибуток	1136	15221	27840
з нарахованих доходів	1140	387	187
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1901	8260
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0

Продовження додатка А

Продовження табл. А.1

1	2	3	4
Гроші та їх еквіваленти:	1165	741612	677141
готівка	1166	2	0
рахунки в банках	1167	741610	677141
Витрати майбутніх періодів	1170	186	95
Інші оборотні активи	1190	169717	1326120
Усього за розділом II	1195	2660584	2806755
III Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	3236826	3406140
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	105624	105624
Капітал у дооцінках	1405	227296	227297
Додатковий капітал	1410	22204	22203
Резервний капітал	1415	61064	61064
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1231878	1359072
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Усього за розділом I	1495	1648066	1775260
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення виплат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	33417	21525
за розрахунками з бюджетом	1620	1084	2626
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	8906	5664
за розрахунками з оплати праці	1630	18123	11923
за одержаними авансами	1635	1480080	1535666
за розрахунками з учасниками	1640	5908	5620
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0

Закінчення додатка А

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4
Поточні забезпечення	1660	2141	6976
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	39101	40880
Усього за розділом III	1695	1588760	1630880
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу	1700	0	0
Баланс	1900	3236826	3406140

Таблиця А.2

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	755733	652916
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	469742	403026
Валовий: прибуток	2090	285991	249890
Валовий: збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	29078	74710
Адміністративні витрати	2130	35325	35596
Витрати на збут	2150	10474	4797
Інші операційні витрати	2180	38384	88336
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	230886	195871
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	12977	11048
Інші доходи	2240	34	421
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	1578	1587
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	242319	205753
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-45423	-38576
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	196896	167177
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		

Перелік показників, що використовують під час здійснення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств

Скорочення	Найменування показника	Джерела інформації	
		3	4
Б	баланс	форма № 1	рядок 1300 (або рядок 1900)
Б початок	баланс на початок періоду	форма № 1	рядок 1300 (1900), графа 3
Б кінець	баланс на кінець періоду	форма № 1	рядок 1300 (1900), графа 4
ВК	власний капітал	форма № 1	рядок 1495
ВОА	власні оборотні активи	форма № 1	рядок 1495 – рядок 1095 або рядок 1195 – рядок 1695
ВОЗ	вартість основних засобів (залишкова)	форма № 1	рядок 1010
ГК	грошові кошти та їх еквіваленти в національній та іноземній валюті	форма № 1	рядок 1165
ДП	довгострокові пасиви	форма № 1	рядок 1595
З	запаси	форма № 1	рядок 1100
ЗОЗ	зношування основних засобів (на початок, кінець періоду)	форма № 1	рядок 1012, графа 3 або графа 4
ДМП	доходи майбутніх періодів	форма № 1	рядок 1665
ПФІ	поточні фінансові інвестиції	форма № 1	рядок 1160
ПЗ	поточні зобов'язання	форма № 1	рядок 1695
ДФІук	довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	форма № 1	рядок 1030
ДФІін	довгострокові фінансові інвестиції – інші	форма № 1	рядок 1035
ВМП	витрати майбутніх періодів	форма № 1	рядок 1170

Продовження додатка Б

Закінчення табл. Б.1

1	2	3	4
НА	необоротні активи	форма № 1	рядок 1095
ОА	оборотні активи	форма № 1	рядок 1195
ПВОЗКП	первісна вартість основних засобів на кінець періоду	форма № 1	рядок 1011, графа 4
ПВОЗПП	первісна вартість основних засобів на початок періоду	форма № 1	рядок 1011, графа 3
ПК	позиковий капітал (довгострокові та поточні зобов'язання)	форма № 1	рядок 1595 + рядок 1695
СРВК	середня вартість основних засобів	форма № 1	рядок 1095 (графа 3 + графа 4) / 2
СДЗ	середня дебіторська заборгованість	форма № 1	рядки 1125 ÷ 1155 (графа 3 + графа 4) / 2
СЗ	середні запаси	форма № 1	рядок 1100 (графа 3 + графа 4) / 2
СКЗ	середня кредиторська заборгованість	форма № 1	рядки 1610 ÷ 1655 (графа 3 + графа 4) / 2
ФК	функціонуючий капітал	форма № 1	рядок 1195 – рядок 1695
ВР	чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	форма № 2	рядок 2000
ЗВЗП	затрати на виробництво та збут продукції	форма № 2	рядок 2050 + рядок 2130 + рядок 2150 + рядок 2180
ВПЗ	валовий прибуток (збиток)	форма № 2	рядок 2090
СР	собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	форма № 2	рядок 2050
АВ	адміністративні витрати	форма № 2	рядок 2130
ВЗ	витрати на збут	форма № 2	рядок 2150
ПЗЗД зп	прибуток (збиток) від звичайної діяльності за звітний період	форма № 2	рядок 2290 або рядок 2295, графа 3
ЧП	чистий прибуток (збиток)	форма № 2	рядок 2350 або рядок 2355

Система показників оцінювання фінансового стану підприємства

Аспекти діяльності, що відстежуються	Основні показники, які характеризують аспекти діяльності, що відстежуються, одиниці вимірювання	Порядок розрахунку аналітичних показників	Висновки
1	2	3	4
1. Показники оцінювання стану основних засобів	частка основних засобів в активах підприємства, %	$\frac{ВОЗ \times 100}{Б}$	показує, оскільки в балансі підприємства становлять основні засоби
	коефіцієнт зношування основних засобів, %	$\frac{ЗОЗ \times 100}{ПВОЗ}$	характеризує стан основних засобів
2. Показники оцінювання фінансового стану підприємства	2.1. Оцінювання ліквідності		
	коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) (Кал)	$\frac{ГК + ПФ}{ПЗ}$	показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена негайно, найбільш жорсткий критерій ліквідності, граничне значення – 0,1 – 0,2
	коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	$\frac{ОА + ВМП}{ПЗ}$	значення залежить від галузей та видів діяльності, його зростання розцінюється як сприятлива тенденція, граничне значення – 1,5
	коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{(ОА - З - ВМП)}{ПЗ}$	під час аналізу тенденції зміни цього показника необхідно приділяти увагу чинникам, які обумовили його зміну
	маневреність власних оборотних засобів	$\frac{ОА}{ВОА}$	для нормального функціонування підприємства цей показник змінюється в межах від 0 до 1

Продовження додатка Б

Продовження табл. Б.2

45

1	2	3	4
	частка оборотних коштів в активах, %	$\frac{OA \times 100}{B}$	показує, яку частину в активах підприємства становлять оборотні кошти
	частка власних оборотних коштів в їх загальній сумі, %	$\frac{BOA \times 100}{OA}$	показує, яку частину становлять власні оборотні кошти в загальному обсязі оборотних коштів підприємства
	частка власних оборотних коштів у покритті запасів, %	$\frac{BOA \times 100}{З}$	рекомендована нижня межа цього показника становить 50 відсотків
	частка запасів в оборотних активах, %	$\frac{З \times 100}{OA}$	показує, яку частину в оборотних активах підприємства становлять запаси
	коефіцієнт покриття запасів	$\frac{НДП}{З}$	якщо значення цього показника менше, ніж 1, то поточний фінансовий стан підприємства розглядається як нестійкий
	коефіцієнт покриття	$\frac{OA}{ПК}$	нормативне значення повинно перевищувати 1
	коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{BK}{B}$	критичне значення – 0,5; збільшення значення цього показника або зростання показника свідчить про припинення фінансової залежності підприємства від позикових коштів
	2.2. Оцінювання фінансової стійкості		
	коефіцієнт концентрації власного капіталу	$\frac{BK}{B}$	зростання цього показника свідчить про збільшення фінансової стійкості, стабільності та незалежності підприємства

Продовження додатка Б

Продовження табл. Б.2

46

1	2	3	4
	коефіцієнт структури позикового капіталу	$\frac{ДП}{ПК}$	показує, яку частину в позиковому капіталі підприємства становлять довгострокові пасиви
	коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{ПК}{Б}$	показує, яку частину в балансі підприємства становить позиковий капітал
	коефіцієнт структури довгострокових вкладень	$\frac{ДП}{НА}$	показує, яка частина основних засобів та інших необоротних активів фінансується зовнішніми інвесторами. Збільшення значення показника в динаміці свідчить про зростання залежності підприємства від зовнішніх інвесторів
	коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{Б}{ВК + ЗНВП + ДМП}$	збільшення значення цього показника в динаміці свідчить про зростання частки позикових коштів під час фінансування підприємства
	коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{ВК - НА}{ВК}$	значення цього показника залежить від структури капіталу та галузевої приналежності підприємства. Слід порівняти значення цього показника із загально галузевим розміром
	коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$\frac{ДП}{ДП + ВК}$	зростання цього показника в динаміці – негативна тенденція, яка свідчить про залежність від фінансування ззовні
	коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	$\frac{ПК}{ВК}$	збільшення значення цього показника свідчить про зниження фінансової стійкості, та навпаки
	показник фінансового лівериджу	$\frac{ВК}{Б - ВК}$	зменшення значення цього показника свідчить про позитивні зрушення

Продовження додатка Б

Продовження табл. Б.2

1	2	3	4
	продуктивність праці, тис. грн / особу	$\frac{ВР}{СОК}$	зростання цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	коефіцієнт забезпечення власними засобами	$\frac{ВК + ЗНВП + ДМП - НА}{ОА}$	зростання цього показника забезпечує для підприємства можливість використання позасудових заходів відновлення платоспроможності; граничне значення – 0,1
	фондовіддача, грн / грн	$\frac{ВР}{СРВК}$	значення показника залежить від галузевих особливостей підприємства
	оборотність коштів у розрахунках, оборотів, ОКРО	$\frac{ВР}{СДЗ}$	зростання цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	час обороту коштів у розрахунках, днів, ЧОКР	$\frac{360 \text{ днів}}{ОКРО}$	зменшення показника свідчить про збільшення ОКРО та є сприятливою тенденцією для підприємства
	оборотність запасів, оборотів, ОЗО	$\frac{СР}{Зср}$	зростання цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	час обороту запасів, днів, ЧОЗ	$\frac{360 \text{ днів}}{ОЗО}$	сприятливою вважається тенденція зниження цього показника
	час обороту кредиторської заборгованості, днів, ЧОКЗ	$\frac{СКЗ \times 360 \text{ днів}}{СР}$	сприятливою вважається тенденція зниження показника
	тривалість операційного циклу, днів, ТОЦ	ЧОКР + ЧОЗ	зменшення значення показника вважається сприятливою тенденцією для підприємства
	тривалість фінансового циклу, днів	ТОЦ – ОКЗД	зменшення значення показника вважається сприятливою тенденцією для підприємства

Закінчення додатка Б

Закінчення табл. Б.2

1	2	3	4
	коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості	$\frac{СДЗ}{ВР}$	зменшення значення показника вважається сприятливою тенденцією для підприємства
	оборотність власного капіталу, оборотів	$\frac{ВР}{СРВК}$	збільшення значення цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	оборотність сукупного капіталу, оборотів	$\frac{ВР}{Б}$	збільшення значення цього показника є сприятливою тенденцією для підприємства
	коефіцієнт стійкості економічного зростання	$\frac{ЧП - ДВА}{ВК}$	показує, якими в середньому темпами може розвиватися підприємство в майбутньому
	поточна платоспроможність	ДФІук + ДФІін + ГК - КП	від'ємний результат свідчить про поточну неплатоспроможність
	коефіцієнт Бівера	$\frac{(ЧП - А)}{ПК}$	якщо цей показник не перевищує 0,2, то це відображає небажане скорочення частки прибутку, яка направляється на розвиток виробництва
	2.3. Оцінювання рентабельності		
	рентабельність продукції, %	$\frac{ВПЗ \times 100}{СР + АВ + ВЗ}$	збільшення значення показників рентабельності вважається сприятливою тенденцією для підприємства
	рентабельність активів, %	$\frac{ПЗЗД \text{ зп} \times 100}{Б_{СР}}$	
	рентабельність сукупного капіталу, %	$\frac{ЧП \times 100}{Б}$	
	рентабельність власного капіталу, %	$\frac{ЧП \times 100}{СРВК}$	
	період окупності власного капіталу	$\frac{СРВК}{ЧП}$	сприятливою тенденцією для підприємства вважається зниження значення цього показника

Зміст

Вступ	3
Методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу	8
Змістовий модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства	12
Комплексний кейс за темою 1 "Значення і теоретичні засади фінансового аналізу" та темою 2 "Інформаційне забезпечення фінансового аналізу"	12
Змістовий модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства	14
Кейс за темою 3 "Аналіз майна підприємства"	14
Кейс за темою 4 "Аналіз оборотних активів"	17
Комплексний кейс за темою 5 "Аналіз джерел формування капіталу підприємств" та темою 6 "Аналіз грошових потоків"	19
Змістовий модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства	22
Комплексний кейс за темою 7 "Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств", темою 8 "Аналіз фінансової стійкості підприємств", темою 9 "Аналіз кредитоспроможності підприємств" та темою 10 "Аналіз ділової активності підприємств"	22
Кейс за темою 11 "Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств"	28
Кейс за темою 12 "Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства"	32
Рекомендована література	36
Основна	36
Додаткова	36
Інформаційні ресурси	37
Додатки	39

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ФІНАНСОВА АНАЛІТИКА

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
освітньої програми "Фінанси і кредит"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Берест** Марина Миколаївна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2023 р. Поз. № 25 ЕВ. Обсяг 50 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*